

Raport privind activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii, semestrul I, 2011

Dreptul de a nu fi supus torturii și tratamentului inuman sau degradant este o normă imperativă în dreptul internațional. Dreptul presupune câteva obligații majore din partea statelor, inclusiv, abținerea de la actele de rele tratamente și prevenirea actelor de tortură și tratamente inumane și degradante sau pedeapsă, de asemenea, investigarea eficientă a acestor cazuri, iar responsabilii de astfel de cazuri să fie aduși în instanță.

În acest sens, avocatul parlamentar a întocmit acte de reacționare cu recomandări în adresa autorităților statului în vederea îmbunătățirii condițiilor de detenție și înfăptuirea anchetei pentru identificarea făptuitorilor și pedepsirea lor în cazul încălcării art.3 CEDO.

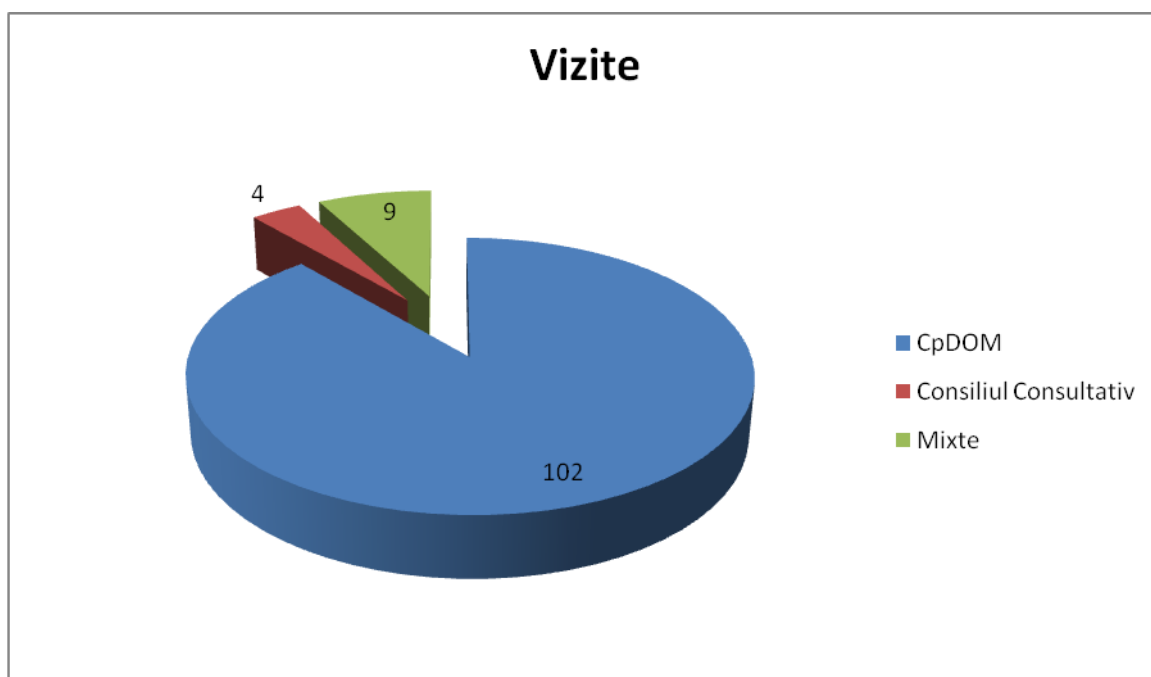
Sursele pentru întocmirea prezentului raport au constituit actele de reacționare ale avocatului parlamentar și vizitele preventive și de monitorizare, înfăptuite de funcționarii Centrului pentru Drepturile Omului și membrii Consiliului consultativ.

Pe parcursul primului semestru a anului 2011, în cadrul Mecanismului Național de Prevenire a Torturii au fost efectuate 115 de vizite preventive și de monitorizare, dintre care:

- 102 au fost efectuate de către avocații parlamentari, împreună cu funcționarii Centrului pentru Drepturile Omului din Moldova;
- 9 au fost efectuate de către avocații parlamentari, împreună cu membrii Consiliului consultativ;
- 4 au fost realizate de către membrii Consiliului Consultativ.

Schematic, aceste cifre se prezintă în felul următor:

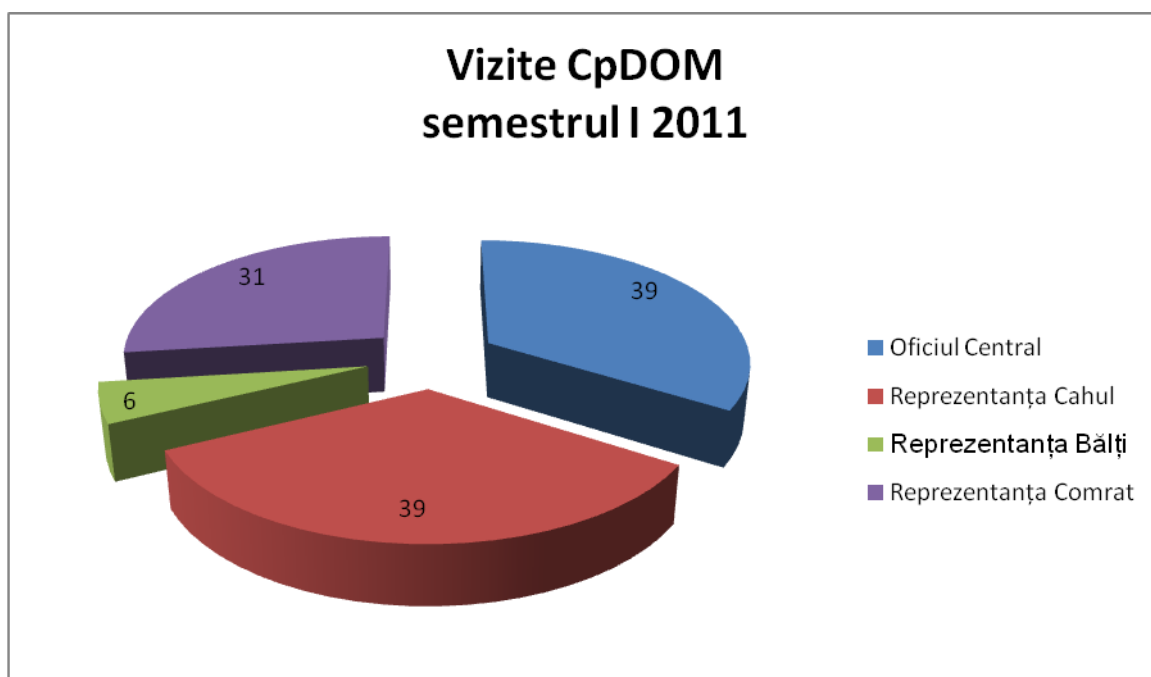
Figura 1

De către reprezentanțele Centrului pentru Drepturile Omului au fost efectuate vizite după cum urmează:

- Reprezentanța Bălți – 6 vizite,
- Reprezentanța Comrat – 31 vizite,
- Reprezentanța Cahul – 39 vizite,
- Oficiul central, Chișinău – 39 vizite

Figura 2. Dinamica vizitelor efectuate de CpDOM

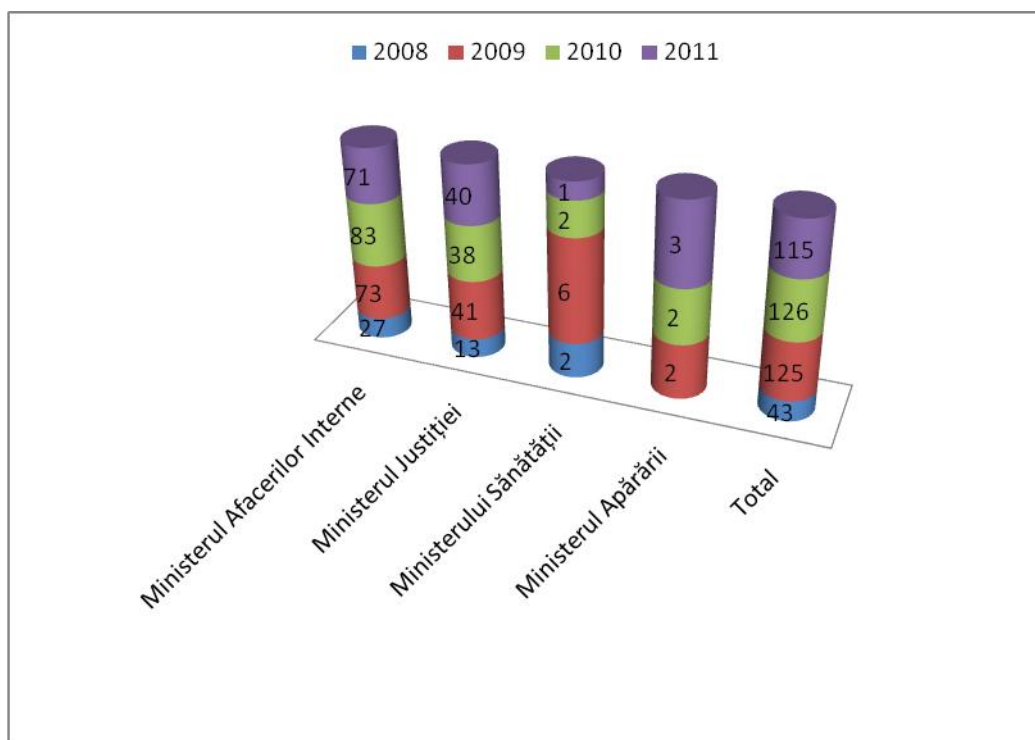

Totodată, în raport cu instituțiile vizitate pe parcursul anilor de activitate:

Tabelul 1. Vizite efectuate pe parcursul anilor de activitate

N/o	Categoria instituțiilor vizitate	2008	2009	2010	2011 (I sem)
1	Instituții subordonate Ministerului Afacerilor Interne	27	73	83	71
2	Instituții subordonate Ministerului Justiției	13	44	38	40
3	Instituții subordonate Ministerului Sănătății	2	6	2	1
4	Ministerul Apărării		2	2	3
Vizite preventive					92
Vizite de monitorizare					23
Total		43	125	126	115

Fig.3 Dinamica vizitelor efectuate în instituții:

Din datele prezentate se vede o creștere considerabilă a vizitelor efectuată în primul semestru al acestui an. Aceasta se datorează faptului efectuării mai multor vizite preventive în cadrul comisariatelor de poliție și a carantinelor instituțiilor penitenciare cu scopul de a promova protecția drepturilor omului, a acorda asistență în vederea limitării riscului de tratament degradant și de a stopa orice măsuri excesive aplicate persoanelor private de libertate. Vizitele efectuate cu regularitate a persoanelor deținute în aceste instituții au contribuit în sine la sporirea protecției lor și reacționarea imediată la problemele deținuților care nu au fost soluționate de către autoritățile competente.

În anul 2011, activitatea Mecanismului național de prevenire a torturii a debutat cu efectuarea unei vizite în Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău (12.01.2011). Vizita respectivă a fost condiționată de adoptarea unui nou format de monitorizare a acestei instituții, cu precădere a încăperilor de carantină. Acest fapt s-a datorat informației selectate din conținutul notelor informative privind situația din sistemul penitenciar. În discuție cu deținuții la care s-au depistat leziuni corporale, s-a constatat că cauza apariției acestora o constituie aplicarea forței fizice în timpul reținerii lor de către colaboratorii de poliție sau a maltratării de către persoane necunoscute în timpul aflării în libertate.

Un aspect pozitiv, în acest sens, constituie posibilitatea adresării directe a deținuților către organele procuraturii pentru investigarea faptelor ilegale, spre deosebire de anii precedenți, când deținuții depistați cu leziuni corporale erau intimidați de polițiști/lucrătorii penitenciarului pentru a se adresa organelor competente în vederea investigării apariției leziunilor corporale. Deseori, plîngerile nu ajungeau la organele procuraturii, transmiterea fiind posibilă prin intermediul organelor de monitorizare a instituției.

Pornind de la gradul de importanță, una din cele mai importante curențe care persista în activitatea organelor MAI vis-a-vis de funcționalitatea Mecanismului național de prevenire a torturii era cunoașterea și/sau aplicarea defectuoasă de către unii colaboratori ai subdiviziunilor Ministerului Afacerilor Interne a atribuțiilor sale funcționale și a Legii cu

privire la avocații parlamentari, exprimată prin limitarea accesului necondiționat în locurile de detenție din comisariatele de poliție sau în alte subdiviziuni (vizita CGP din 04.08.2010). Un fapt satisfăcător este lipsa unor asemenea situații în cadrul vizitelor din anul curent în subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne și a instituțiilor penitenciare.

În semestrul I 2011, odată cu începerea monitorizării subdiviziunilor din cadrul Serviciului de Grăniceri și Ministerului Apărării, această carență apare repetat. Spre exemplu, în perioada monitorizării subdiviziunilor teritoriale din cadrul Serviciului de Grăniceri, în una din subdiviziuni a fost limitat accesul necondiționat de către comandantul acesteia. Drept motiv a constituit necesitatea coordonării prealabile cu conducerea Serviciului de Grăniceri. Situație similară a fost constatată și în cazul organizării vizitelor în una din subdiviziunile Ministerului Apărării.

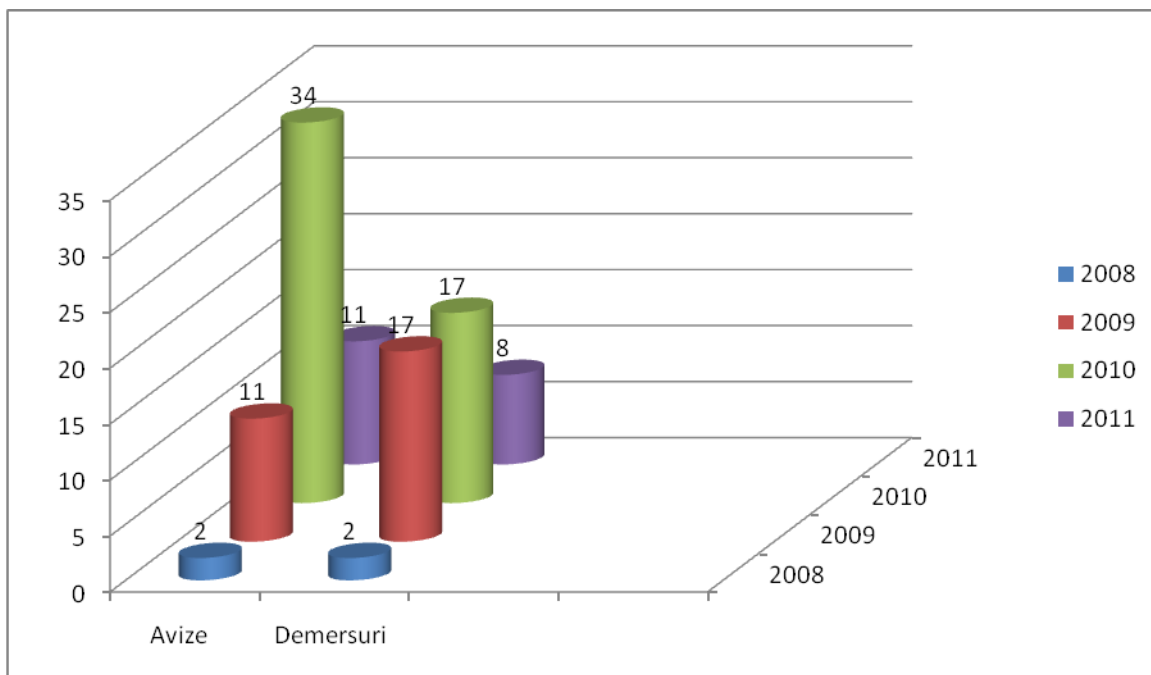
Acest fapt, demonstrează că Mecanismul național de prevenire a torturii în Republica Moldova se confruntă cu deficiențe dictate de conformarea lentă a autorităților la cerințele Protocolului Opțional la Convenția ONU împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.

Odată cu creșterea numărului vizitelor efectuate în instituțiile nominalizate se vede și o creștere a numărului actelor de reacționare ale avocatului parlamentar. Pe parcursul acestui semestru au fost întocmite 10 avize în temeiul art.27 din Legea Republicii Moldova cu privire la avocații parlamentari nr.1349 din.17.10.1997, un aviz în temeiul art.29 aln.1lit.b) din Legea Republicii Moldova cu privire la avocații parlamentari și 7 demersuri în temeiul art.28 alin.(1) lit.b) din Legea Republicii Moldova cu privire la avocații parlamentari nr.1349 din.17.10.1997.

Tabel 2. Acte de reacționare ale MNPT pe parcursul anilor de activitate

N/o	Tipul actului	2008	2009	2010	2011
1.	Avize (art.27 din Legea RM cu privire la avocații parlamentari)	2	11	34	10
2.	Avize (art.29 alin.(1) lit.b) din Legea RM cu privire la avocații parlamentari)				1
3.	Demersuri (art.28 alin.(1) lit.b) din Legea RM cu privire la avocații parlamentari)	2	17	17	7

Fig.4 Dinamica actelor de reacționare

Pe parcursul semestrului I al anului 2011 au fost întocmite 7 demersuri, dintre care 2 privind pornirea procedurilor disciplinare și 5 demersuri în vederea pornirii cauzelor penale. Din cele 2 demersuri pentru pornirea procedurilor disciplinare, unul a fost adresat Departamentului Instituțiilor Penitenciare care a fost refuzat pentru pornirea procedurii disciplinare și al doilea demers adresat Ministerului Justiției, care la moment este în examinare.

Din cele 5 demersuri privind pornirea urmăririi penale adresate organelor procuraturii, în temeiul a trei demersuri emise de avocatul parlamentar a fost dispusă pornirea urmăririi penale, în temeiul altor două demersuri au fost emise ordonanțe de neîncepere a urmăririi penale. În comparație cu anul 2010, din 17 demersuri înaintate, au fost pornite numai 3 cauze penale.

Creșterea numărului cauzelor penale se datorează faptului unei investigații eficiente, minuțioase și calitative din partea avocatului parlamentar și a organelor procuraturii.

Astfel, la emiterea unui act de reacționare, folosind jurisprudența Curții de la Strasbourg drept sursă de referință, avocatul parlamentar și-a extins sfera de aplicare, atât asupra activităților sale de constatare, cât și asupra recomandărilor sale referitoare la investigarea cazurilor de rele tratamente.

Prezentăm câteva cazuri, în care avocatul parlamentar a emis demersuri care au constituit temei pentru pornirea urmăririi penale.

În adresa instituției avocaților parlamentari au parvenit adresările cet. O. D. și G. A., locuitori ai r. Anenii-Noi, care declară acțiuni abuzive urmate de aplicarea neîntemeiată a forței fizice, ale unor persoane necunoscute, care au pretins că sunt colaboratori ai organelor afacerilor interne.

În rezultatul incidentului petrecut, petiționarului G. A. i-au fost aplicate leziuni corporale ușoare. În acest context, o cauză relevantă pentru aprecierea modalității de aplicare a forței fizice la momentul reținerii și uzul excesiv de măsuri de constrângere fizică a victimei din partea colaboratorilor de poliție este cauza Victor Savițchi versus Moldova (cererea nr 81/04, 17.06.2008). În această speță, Curtea a constatat, că forța fizică utilizată de colaboratorii organelor de drept care au reținut reclamantul, nu a fost justificată și calificată ca abuzivă în raport cu circumstanțele și poziția reclamantului. Curtea reiterează că, în procesul reținerii unei persoane, orice recurgere la forța fizică, care nu a fost impusă de comportamentul persoanei reținute, înjosește demnitatea umană și reprezintă în principiu, o încălcare a dreptului garantat de art. 3 din CEDO.

Aspectele reiterate de Curte în această hotărâre pot fi raportate la cazul petiționarilor G.A. și O. D. Astfel, din explicațiile depuse de petiționari reiese, că balanța de forță nu era egală, deoarece aceștia au fost opriți de câțiva colaboratori de poliție, unul dintre care i-a aplicat lovituri cu pumnul în cap cet. G. A. și l-a tăbărit pe jos, iar cet. O. D. a fost lovit la fel în regiunea capului cu palma. În

asemenea circumstanțe, loviturile aplicate petiționarilor nu au fost strict necesare și, în mod cert, preinșii polițiști ar fi putut la necesitate să calmeze spiritele și să identifice o altă alternativă în schimbul aplicării forței fizice.

Astfel, detaliile expuse de petiționari, acordă anumite temeuri pentru o bănuială rezonabilă în săvârșirea unor fapte prejudiciabile, care pot fi identificate drept temeii real de atragere la răspunderea penală a persoanelor care au acționat contrar exigențelor impuse de art. 3 din CEDO.

Reieșind din cele expuse și în temeiul art. 28 alin. (1) lit. b) din Legea R.M. cu privire la avocații parlamentari nr. 1349 din 17.10.1997, s-a solicitat concursul Procuraturii Generale în investigarea multilaterală a cazului dat, în vederea posibilității declanșării unui control în temeiul art. 274 CPP, vizavi de acțiunile și inacțiunile admise de preinșii colaboratori de poliție, în cadrul reținerii și maltratării cetățenilor O. D. și G. A. . În rezultatul acestui demers a fost dispusă pornirea urmăririi penale.

Preuentăm un caz, în care s-a dispus urmărirea penală în temeiul demersului emis de avocatul parlamentar.

În adresa instituției avocaților parlamentari a parvenit plîngerea cet. G.L., care a declarat acțiuni abuzive, urmate de aplicarea neîntemeiată a forței fizice, ale unor colaboratori ai organelor afacerilor interne, asupra fiului său minor G.C.

Din conținutul plîngerii și explicațiile depuse de doamna G.L. și a fiului acesteia, reiese că la data de 26 ianuarie 2011, aproximativ, orele 15.00, G.C. împreună cu doi prieteni ai săi, se plimbau în parcul de la Valea Morilor, în regiunea „izvorului Tamara”. În fața acestora s-a oprit un automobil de model BMW de culoare sură, din care au ieșit trei persoane îmbrăcate în civil care s-au prezentat drept colaboratori de poliție și i-au perchiziționat fără nici un temei. Însă nedepistînd nimic, unul din colaboratorii de poliție, s-a deplasat în urmă cu aproximativ 30 metri de unde a adus un pachet de culoare albă, zicînd că în acesta este marijuana. Persoanele în civil au declarat că minorii au aruncat pachetul. Astfel, petiționarul împreună cu ceilalți minori au fost reținuți și aduși la Comisariatul de poliție s. Buiucani.

Petiționarul G.C. a fost condus într-un birou din subsolul comisariatului, în care potrivit declarațiilor solicitantului, a fost silit de către persoana care a găsit pachetul, să-l pună în buzunar. Colaboratorul de poliție pe nume B.V., l-a impus să depună o explicație în care să indice că pachetul cu marijuana depistat în stradă este a lui. Totodată colaboratorul respectiv i-a propus în mod autoritar o țigară pentru a se calma. Potrivit conținutului adresării, minorul s-a speriat de insistența acestuia și a fumat-o. După aceasta, în birou a intrat o persoană îmbrăcată în haine civile de corpolență plină, care l-a lovit de cîteva ori cu dosul palmei în regiunea rinichilor pe cet. G.C., din cauza refuzului acestuia de a scrie explicația.

Ulterior, cet. G.C. împreună cu mama sa, a fost transportat la Dispensarul Narcologic pentru control. În urma analizelor efectuate s-a adeverit faptul consumului de marijuana de către cet. G.C. În acest context, menționăm că petiționarul a fost victima maltratărilor din 07.04.2009. În legătură cu acele evenimente, solicitantul a fost recunoscut în calitate de parte vătămată în una din cauzele penale pornite, în care figurează doi colaboratori de poliție. Deși dosarul a fost expediat în Judecătoria s. Buiucani, mun. Chișinău în luna octombrie a anului 2009, examinarea acestuia se trăgănează pînă în prezent. Totodată, pretinsa victimă, indică asupra faptului, că de mai multe ori colaboratorul G.O. a insistat să fie iertat de către el și să-și retragă plîngerea de la procuratură.

Analizînd practica Curții Europene pentru Drepturile Omului pe faptul condamnării Republicii Moldova pentru încălcarea art. 3 CEDO, s-a evidențiat că, atunci cînd unei persoane îi sunt cauzate leziuni corporale, în timp ce se află în detenție sau sub alt control al poliției, orice leziuni corporale cauzate în această perioadă va crea o puternică prezumție că această persoană a fost supusă maltratării.

Luînd în considerație cele expuse, se consideră că investigația pe cazul dat ar trebui să permită identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile de comiterea faptelor de maltratare. Astfel, interzicerea generală prin lege a torturii, a tratamentelor sau a pedepselor inumane și degradante, în pofida importanței sale fundamentale, ar fi ineficientă în practică și ar face posibil, în anumite cazuri,

pentru agenții de stat să comită abuzuri împotriva persoanelor aflate sub controlul lor, ei beneficiind, astfel, de o imunitate virtuală. Investigația trebuie să fie efectivă încât să permită stabilirea faptului dacă forța folosită de poliție a fost sau nu justificată în circumstanțele acestei cauze.

Astfel, detaliile expuse de petiționari, acordă anumite temeuri pentru o bănuială rezonabilă în săvârșirea unor fapte prejudiciabile, care pot fi identificate drept teme real de atragere la răspunderea penală a persoanelor care au acționat contrar exigențelor impuse de art. 3 și 5 din CEDO.

Reieșind din cele expuse și în temeiul art. 28 alin. (1) lit. b) din Legea R.M. cu privire la avocații parlamentari nr. 1349 din 17.10.1997, sa solicitat concursul Procuraturii Generale în investigarea multilaterală a cazului dat, în vederea posibilității declanșării unui control în temeiul art. 274 CPP, vizavi de acțiunile și inacțiunile admise de prețișii colaboratori de poliție, în cadrul reținerii și maltratării minorului G.C.

Aducem alt caz în care s-a dispus urmărirea penală.

La data de 04 martie 2011 în adresa Centrului pentru Drepturile Omului a parvenit plîngerea unui grup de locuitori ai raionului Cantemir: C.I., Ș.S., M.G., P.P., M.I. și L.E., privind maltratarea acestora de către un grup de persoane, inclusiv, de către colaboratorul de poliție din cadrul Comisariatului raional de poliție Cantemir.

Din alegațiile petiționarilor reiese că, în seara zilei de 31 decembrie 2010, în timp ce se pregăteau să plece în satul Stoianovca r-nul Cantemir, la orele 21.00 au fost apelați la telefon de către prietenul lor, L.E., pentru a fi ajutat să remedieze un conflict apărut în or. Cantemir cu niște persoane. Ajunși la fața locului, conflictul deja era finalizat, însă, peste un timp relativ scurt de ei s-au apropiat un alt grup de persoane, care după spusele petiționarilor erau în stare de ebrietate, și care, fără motiv i-au lovit pe diferite părți ale corpului. Din grupul de persoane, care se evidenția printr-un grad sporit de agresivitate era un colaborator de poliție, care s-a dovedit a fi M.I., inițial lovindu-i pe A.B., apoi pe L.E.. Numele persoanelor au fost identificate.

Ulterior, la sosirea grupei operative din cadrul Comisariatului de poliție Cantemir, la indicația lui M.I., petiționarii au fost duși la Comisariatul raional de poliție, fiind amenințați că vor fi trași la răspundere penală pentru acțiuni ilegale față de un colaborator de poliție. Din numărul persoanelor aduse în Comisariat, într-o încăpere separată a fost plasat C.I., după spusele căruia a fost lovit de către M.I. în prezența altor 4 colaboratori ai poliției, care nu au curmat acțiunile acestuia. Similar ar fi fost lovit și A.B.

Conform rapoartelor de examinare medico-legală anexate la plîngere, efectuate la 03 ianuarie 2011 C.I., M.G., P.P., ar fi suferit leziuni corporale ușoare în urma circumstanțelor descrise. Din declarațiile celorlalți petiționari, aceștia, în urma acțiunilor ilegale ale grupului de persoane printre care era colaboratorul de poliție M.I., ar fi suferit leziuni corporale ușoare.

Petiționarii au menționat, că în rezultatul depunerii plîngerii, în adresa Comisariatului de poliție a raionului Cantemir, apoi către Procuratura raionului Cantemir, nu au fost întreprinse măsuri eficiente de investigare a circumstanțelor acestui caz și de pedepsire a persoanelor vinovate de acțiunile ilegale, iar M.I. activează în continuare în calitate de colaborator de poliție, intimind și împiedicind stabilirea adevărului în cadrul procesului penal, propunându-le petiționarilor sume de bani pentru retragerea plîngerilor.

Deși de la evenimentele descrise au trecut mai mult de 2 luni, pînă la moment pe caz nu s-au întreprins măsuri de stabilire obiectivă a circumstanțelor faptei și de pedepsire a persoanelor vinovate.

Luînd în considerație cele expuse, avocatul parlamentar și-a exprimat îngrijorarea de acțiunile comise de colaboratori de poliție din cadrul Comisariatului de Poliție a raionului Cantemir, care pot să cadă sub incidența art. 3 CEDO.

Astfel, în afară de necesitatea aducerii petiționarilor în sediul Comisariatului de poliție a raionului Cantemir (temeinicia și legalitatea urmînd a fi determinate în cadrul controlului), avocatul parlamentar este îngrijorat de puternicele prezumții, că alegațiile solicitanților precum că au fost maltratați atît în loc public, cît și în incinta Comisariatului de poliție Cantemir, ar fi putut să aibă loc. Astfel de acțiuni în dependență de intensitate, riscă să fie calificate ca acțiuni de tortură.

Luînd în considerație cele expuse avocatul parlamentar consideră că investigația pe cazul dat ar trebui să permită identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile de comiterea faptelor de maltratare.

Reieșind din cele expuse mai sus, conducându-mă de prevederile art. 28 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 1349 „cu privire la avocații parlamentari”, s-a solicitat concursul Procuraturii Generale în investigarea multilaterală a cazului dat conform art. 274 CPP, în vederea aprecierii juridice a acțiunilor colaboratorilor de poliție.

Un caz de refuz de pornire a procedurii disciplinare adresat Departamentului Instituțiilor Penitenciare.

La data de 25.04.2011 în adresa Centrului pentru Drepturile Omului a parvenit petiția inculpatului D.I. a.n.1985 deținut în Penitenciarului nr.13 Chișinău, care a invocat că a fost etapat cu întârziere la Centrul de Medicină Legală pentru stabilirea leziunilor corporale, respectiv, examinat cu întârziere de serviciul medical din penitenciar.

În urma investigării cazului s-a stabilit că deținutul a fost escortat de către colaboratorii grupei de escortă a Comisariatului de poliție sect. Rîșcani mun. Chișinău la judecătoria sect. Rîșcani.

Deținutul a menționat, că a fost maltratat de colaboratorii de poliție în timpul escortării și în aceeași zi a fost chestionat de procurorul sect.Rîșcani, în adresa căruia a depus o cerere. La data de 22.10.2010 procurorul a dispus efectuarea unei expertize medico-legale și a pus în sarcina șefului Penitenciarului13, ca deținutul să fie etapat la Centrul de Medicină Legală pentru stabilirea gravității leziunilor corporale. Raportul de examinare medico-legală a fost emis abia la data de 16.11.2011. Iar examinarea medicală a deținutului în cadrul penitenciarului a fost efectuată la data de 01.11.2010 de către un medic al penitenciarului.

Examinînd conținutul actelor normative, care prescriu obligația pozitivă de a efectua controlul medical al persoanelor primite în penitenciar, conform punctului 25 din Statutul executării pedepsei de către condamnați, la primirea deținuților în penitenciar colaboratorii serviciului medical vor verifica deținuții în vederea constatării existenței leziunilor corporale sau altor urme de violență, a existenței stării de ebrietate etc.

În acest caz colaboratorii serviciului medical din cadrul Penitenciarului 13 au omis respectarea punctului 25 din Statutul executării pedepsei de către condamnați și au efectuat examinarea medicală a deținutului cu întârziere de 11 zile de la data cînd a fost adus de la Judecătoria sect. Rîșcani în Penitenciarul nr. 13, la 01 noiembrie 2010.

În această ordine de idei, menționăm, că jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care prevede că dacă unei persoane i-au fost cauzate leziuni corporale în perioada aflării în detenție sau în controlul poliției, orice astfel de leziune ar da o prezumție puternică că acea persoană a fost supusă relelor tratamente. Este datoria statului să prezinte o explicație plauzibilă despre cum leziunile corporale au fost cauzate, iar în cazul în care statul omite să facă acest lucru poate exista o situație care să cadă sub incidența art.3 din Convenție.

Într-un caz similar cu acesta (Gurgurov v. Moldova) reclamantul a fost examinat de un medic legist cu mai mult de o săptămînă după ultimele acte de maltratare pretinsă, astfel medicul legist a concluzionat că datorită prezentării întîrziate pentru examinarea medicală a fost imposibilă stabilirea cu precizie a vechimii leziunilor reclamantului. În acest caz Curtea a decis încălcarea art.3 din Convenție sub aspectul investigării ineficiente a plîngerii reclamantului privind pretinsa maltratare.

Întru realizarea obligației pozitive a statului ce vizează anchetarea eficientă, completă și cu celeritate a cazului dat,și luînd în considerație, că termenul de prescripție de tragere la răspundere disciplinară a expirat, s-a intervenit către conducerea Departamentului Instituțiilor Penitenciare în temeiul art.28 alin.(1) lit.b) din Legea RM cu privire la avocații parlamentari nr.1349 din 17.10.1997 cu solicitarea de a atenționa șeful serviciului medical al Penitenciarului nr.13 mun. Chișinău ca pe viitor să omită asemenea cazuri și să respecte prevederile p. 25 a Statului executării pedepsei de către condamnați.

Răspunsul s-a dovedit a fi familiar pentru astfel de situații, reprezentanții DIP-ului invocînd contrariul, reiterînd că la parvenirea acestuia în instituție nu au fost depistate leziuni corporale. Astfel, conducerea sistemului penitenciar trebuie să revizuiască mecanismele de siguranță pentru limitarea îngrădirilor de orice fel, astfel încît să identifice, să promoveze și să aplice în mod corespunzător o serie de reglementări interne în susținerea legislației ce garantează drepturile individului, în scopul descurajării și pedepsirii abuzurilor.

În acest sens, angajații CpDOM efectuează sistematic vizite ad-hoc în penitenciare, în speranța responsabilizării angajaților penitenciarului, care au tangență privind aplicarea leziunilor corporale. Această îngrijorare este justificată pe alocuri de atitudine formală și simplistă a personalului medical față de obligațiile funcționale, un caz similar având loc și anul trecut în aceeași instituție, fiind vizat același lucrător medical. Avocatul parlamentar a intervenit cu un demers atunci către Departamentul Instituțiilor Penitenciare în vederea posibilității declanșării unui proces disciplinar, vizavi de exercitarea defectuoasă a personalului medical a prevederilor art. 232 alin. (3) din Cod de executare. La data de 13.07.2010, Departamentul Instituțiilor Penitenciare a refuzat demararea unui proces disciplinar, motivând prin incompatibilitatea statutului șefului serviciului medical al Penitenciarului nr. 13 mun. Chișinău cu calitatea de expert indicată în Protocolul de la Istanbul.

Astfel constatăm discrepanțe majore la acest capitol ce necesită a fi ajustate cu implicarea serviciilor abilitate ale aparatului central al Departamentului Instituțiilor Penitenciare.

Pe parcursul anului 2011 au fost întocmite de către avocatul parlamentar 11 avize cu recomandări în rezultatul vizitelor de monitorizare la următoarele instituții:

- Penitenciarul nr.10 sat. Goian, mun.Chișinău, aviz din data de 28.01.2011,
- Penitenciarul nr.16 Pruncul, mun.Chișinău, aviz din data de 22.02.2011,
- Penitenciarul nr.13, mun. Chișinău, aviz din data de 11.03.2011,
- Penitenciarul nr.6 or.Soroca, aviz din data de 18.03.2011,
- Penitenciarul nr.2, or.Lipcani, aviz din data de 15.04.2011
- Penitenciarul nr.13, mun. Chișinău, aviz din data de 13.06.2011,
- Penitenciarul nr.17, r-nul Rezina,
- Comisariatul General de Poliția mun.Chișinău, aviz din data de 24.02.2011,
- Comisariatul de poliție r-nul Hîncești, aviz din data de 11.03.2011,
- Comisariatul or. Bender, aviz din data de 11.03.2011,
- Comisariatul de poliție sect. Centru mun.Chișinău, 22.03.2011.

În cadrul vizitelor efectuate sunt purtate discuții cu deținuții și personalul penitenciarelor, iar faptele constatate și recomandările avocaților parlamentari sunt transmise administrației instituției penitenciare vizitate și, în unele cazuri, organelor ierarhice superioare.

Astfel, la data de la data de 1 martie 2011 funcționarii Centrului pentru Drepturile Omului au efectuat o vizită preventivă la Instituția Penitenciară nr. 13, situată în mun. Chișinău. Vizita s-a axat pe monitorizarea condițiilor de detenție în încăperile carantinei, precum și încăperilor unde sunt deținute persoane sancționate disciplinar. S-a examinat respectarea recomandărilor avocatului parlamentar după vizitai din 29.09.2010.

În cadrul vizitei, grupul de lucru a monitorizat condițiile de detenție din celula nr. 47, care la data vizitei din 29.09.2010 era folosită în calitate de izolator disciplinar și se afla într-o stare deplorabilă. Astfel, la momentul vizitei anterioare, în această celulă erau plasate 3 persoane pedepsite pentru încălcări disciplinare a regimului cu pedeapsa încarcerării. În partea ce ține de condițiile de detenție în celula dată, avocatul parlamentar statuează, că aceasta nu corespunde standardelor naționale legale și internaționale în domeniu, chiar dacă a fost efectuată reparație cosmetică a încăperii.

Membrii grupului de lucru au constat, că în celulele izolatorului disciplinar se dețineau 4 persoane, în privința cărora au fost aplicate sancțiuni disciplinare sub formă de carceră. Reamintim că la data de 16.04.2010, fostul ministru de justiție al Franței, Robert Badinter, actual ambasador al UNICEF i-a cerut în mod public ministrului justiției, să închidă celulele disciplinare din instituția penitenciară nr. 13 Chișinău. În cadrul acestei vizite oficiale, ministrul justiției moldovean a confirmat că condițiile din penitenciar corespund perioadei

medievale, specificând că situația vizavi de locurile de detenție este o problemă sistemică. Potrivit ministrului, aceste probleme se află în vizorul Comisiei guvernamentale pentru planificare strategică și pe viitor vor fi întreprinse măsuri pentru înlăturarea lor. În vederea respectării condițiilor de detenție a condamnaților și a persoanelor aflate sub urmărire penală, am fost informați despre sistarea celulelor izolatorului disciplinar din cadrul instituției penitenciare nr. 13 Chișinău. În acest context, avocatul parlamentar își exprimă îngrijorarea în legătură cu incertitudinea și ambiguitatea între cele declarate și starea de lucruri constatată.

În una din vizite, efectuate la penitenciarul 13, au fost monitorizate celulele în care sunt deținuți condamnații. La acest capitol, de asemenea, au fost depistate un șir de curențe: iluminare naturală și artificială necorespunzătoare, instalații de 2-3 rânduri de gratii la ferestre, lipsa sistemului de ventilare, umiditate sporită, saltelele și lenjeria de pat uzate, veceu, delimitat de restul celulei printr-o perdea de polietilenă, etc..

O altă curență depistată în rezultatul vizitelor de monitorizare, este supra-aglomerarea în celule. Nivelul de supra-aglomerare într-o închisoare sau într-o anumită parte a ei poate fi considerat drept tratament inuman și degradant.¹

Astfel, dacă să facem o comparație cu condițiile de detenție descrise în cauza *Modirca c. Moldova* (cererea nr. 14437/05) pentru care Republica Moldova a fost condamnată în anul 2005, pentru violarea art.3 CEDO, și anume condiții inadecvate de detenție în Penitenciarul nr.13, actualmente s-au constatat aceleași curențe expuse anterior. Deși pe parcursul anilor 2005-2011, au fost efectuate reparații cosmetice în unele celule din penitenciar, schimbări esențiale nu s-au produs pentru corespunderea celulelor recomandărilor standardelor internaționale.

Condițiile de detenție pot fi calificate drept tratamente inumane și degradante, care se referă atât la mediul general, în care sunt deținute persoanele private de libertate, cât și la regimul închisorii și condițiile specifice de detenție. Situație similară a fost constatată și în celulele carantinei și ale izolatorului disciplinar.

La data de 24.03.2011, funcționarii Centrului pentru Drepturile Omului împreună cu membrul Consiliului Consultativ, au efectuat o vizită de monitorizare în instituția penitenciară nr. 2 or. Lipcani, cu scopul de a verifica condițiile de detenție existente și tratamentul aplicat persoanelor private de libertate.

Starea de lucruri constatată la Penitenciarul 2, Lipcani nu diferă cu mult de cea de la Penitenciarul 13, Chișinău. Monitorizarea a demarat cu verificarea celulelor din Izolatorul disciplinar. Starea de lucruri în celule rămîne a fi neschimbată din perioada vizitelor efectuate anterior. Spre exemplu, în celula nr. 1 în care se dețineau două persoane, s-a constatat nivelul scăzut al iluminăției naturale, fereastra fiind de dimensiuni mici, contrar exigențelor normative din domeniu. Aceeași situație a fost atestată și în cel. nr. 2 al izolatorului. Totodată, este necesar de a menționa, că iluminarea artificială slabă persistă în toate celulele izolatorului. În conformitate cu standardele internaționale și regionale de detenție, în toate locurile unde deținuților li se cere să lucreze sau să trăiască, ferestrele trebuie să fie suficient de mari pentru a permite deținuților să citească sau să scrie fără să-și strice vederea, beneficiind de lumină naturală în condiții normale. Aceleași cerințe se referă și la lumina artificială. Ferestrele trebuie să fie astfel construite încît să permită pătrunderea aerului proaspăt în celulă.²

¹ Selecțiuni din cel de-al doilea Raport General [CPT/Inf (92) 3].

² Art. 18 din Recomandarea Comitetului de Miniștri ai Statelor membre referitoare la Regulile Penitenciare Europene REC (2006) 2, adoptată de Comitetul de Miniștri la data de 11.01.2006 în timpul celei de a 952-a reuniuni a Miniștrilor Delegați

În legătură cu existența pericolului pentru securitatea personală, în baza deciziilor șefului instituției, 5 deținuți au fost izolați de restul condamnaților, fiind plasați în celulele Izolatorului disciplinar. Toate celulele sunt echipate cu un colț sanitar, însă, în același timp constituie un focar de infecție. Acest spațiu nu este despărțit măcar parțial de un perete lateral, fapt, care nu permite păstrarea adecvată a intimității. Efectul cumulativ al acestor condiții se dovedește a fi nefast pentru deținuți, cu risc de a fi apreciat drept tratament inuman sau degradant.³

La momentul vizitei în cele trei celule ale carantinei nu erau plasate persoane nou venite, în celula nr. 1 al acestei fiind deținută doar o persoană izolată din motive de securitate. În același timp nu poate fi omisă nici starea celulelor carantinei, care nu sunt echipate cu bloc sanitar adecvat, lenjerie de pat curată, paturi corespunzătoare și mobilier pentru păstrarea lucrurilor personale. Probleme omogene au fost abordate prin recomandările avocatului parlamentar din avizul expediat în temeiul art. 27¹ din Legea cu privire la avocații parlamentari, nr. 06-2/12 din 27.10.2009. În pofida acestor aspecte, avocatul parlamentar apreciază acțiunile administrației penitenciarului orientate spre îmbunătățirea situației la acest capitol prin demararea lucrărilor de reparație din baia instituției.

Găzduirea deținuților se face în dormitoare de mică capacitate care dispun în deplină măsură de facilitățile utilizate zilnic de către condamnați, cum ar fi: spațiul de dormit, de zi și instalațiile sanitare. În cadrul sectorului locativ, în care se dețin minorii, au fost depistate ferestre care nu permit pătrunderea luminii naturale, acest aspect rămânând neschimbat de la vizita efectuată de către avocatul parlamentar în perioada 29.09.2009 și 29.10.2010.

Avocatul parlamentar recunoaște, că crearea unor condiții de detenție decente în penitenciare necesită surse financiare și, în mare parte, îmbunătățirea condițiilor este agravată de lipsa de fonduri, însă, în condițiile unei angajări conștiente privind eradicarea relelor tratamente, acțiunile factorilor de decizie se așteaptă a fi mai hotărâte.

Atât minorii, cât și adulții beneficiază de prevederile programului PRO SPORT de trei ori pe săptămână. În ambele blocuri sunt amplasate săli de forță.

Avocatul parlamentar a ținut în permanență să comunice autorităților asupra problematicei dezvoltării umane a deținuților (îndeosebi când este vorba de minori) în penitenciare și că acest fapt, ar trebui să preocupe funcționarii responsabili nu mai puțin decât alte aspecte cum ar fi asigurarea condițiilor de detenție și prevenirea torturii. În acest context, este necesar de a aborda acest subiect în altă dimensiune și cu antrenarea activă a ONG-urilor din regiune și reprezentanților serviciului de probațiune, care de la începutul anului au realizat doar o vizită în cadrul instituției penitenciare nr. 2 or. Lipcani.

Această poziție a fost reflectată și de delegațiile CPT în cadrul vizitelor în instituțiile penitenciare din Republica Moldova. Reprezentanții CPT au reiterat, în repetate rânduri, că condamnați ar trebui să aibă acces la un divertisment de activități motivante (muncă, formarea profesională; educație; sport; activități recreative, activități în comun, iar un efect pozitiv l-ar constitui vizitele rudelor și persoanelor apropiate). Deținuții ar trebui să aibă posibilitatea de a alege modul în care își petrec timpul, ceea ce ar stimula sentimentul lor de autonomie și responsabilitate personală.

Deși pe parcursul anului 2010 alimentarea condamnaților s-a îmbunătățit, plângeri din partea condamnaților la acest subiect au parvenit în timpul vizitelor de monitorizare din 12 octombrie 2010 în instituția penitenciară nr.17 Rezina. În discuții, condamnații au afirmat că hrana este de calitate proastă și oferită în cantități insuficiente cu același meniu zilnic. Hrana se

---

³ Cauza Ciorap vs. Moldova, Hotărârea CtEDO din 19.06.2007, cererea nr. 12066/02

prepară în condiții de igienă sub nivel adecvat. Pe cauza dată a fost înaintat un aviz către administrația penitenciarului pentru soluționarea problemelor.

La data de 20 mai 2011, funcționarii Centrului pentru Drepturile Omului au efectuat o vizită de monitorizare la Instituția Penitenciară Nr. 17 Rezina, în vederea verificării condițiilor de detenție existente și tratamentul aplicat deținuților, de asemenea, verificarea îndeplinirii recomandărilor avocatului parlamentar înaintate administrației penitenciarului, urmare a vizitei din 12 octombrie 2010.

În timpul vizitei au fost monitorizate următoarele încăperi: bucătăria, depozitul de produse alimentare, Izolatorul disciplinar, precum și spațiile locative din cele 3 blocuri. Membrii grupului de lucru au vizitat birourile de serviciu ale colaboratorilor.

De la vizita din 12.10.2010 s-au atestat schimbări pozitive, în vederea îmbunătățirii condițiilor de detenție. Încăperile depozitului de păstrare a produselor alimentare corespunde normelor stabilite, respectiv, prevederilor *Ordinului, 512 din 26.12.2007*, cu privire la aprobarea Regulamentului privind alimentarea deținuților în penitenciare, *pentru prepararea, distribuirea și primirea hranei de către subsistenți (în continuare Ordin nr. 512)*.

Bucătăria a rămas în continuare o construcție separată, amplasată lângă intrarea în penitenciar unde sunt instalate 3 cazane mari, unde se prepară felul 1. În curte, alăturat, funcționează încă un cazan, destinat preparării felului 2. În camera de depozitare a cantinei, în care se păstrează alimentele, persistă mucegaiul pe pereți. Margarina era păstrată pe rafturi, deși există o încăpere frigorifică. În linii generale, starea igienică din bucătărie era la nivel satisfăcător.

În opinia avocatului parlamentar, starea de lucruri existentă necesită schimbări esențiale, în special, amenajarea unei bucătării moderne, care ar permite prepararea bucatelor, precum și păstrarea produselor alimentare în condiții sanitare adecvate.

Un alt aspect, atestat de grupul de lucru, care necesită soluționare, este activitatea celor 6 lucrători din bucătărie, fără pregătire profesională și calificare necesară pentru prepararea calitativă a hranei, precum și repartizarea hranei subzistențelor. E de menționat, că șeful pentru activitatea logistică a angajat aceste persoane, în calitate de bucătari din rîndul condamnaților, neținînd cont de prevederile pct.6 lit. b) Ordinului nr. 512, conform căruia acesta este obligat să selecteze specialiști care vor activa în cantină sau în depozitele alimentare. Pentru persoanele care activează în sectorul dat, n-au fost organizate cursuri de perfecționare. În context, s-a constatat activitatea ineficientă a serviciului pentru activitatea logistică. În statele de personal al penitenciarului este angajat doar un singur bucătar, în lipsa căruia hrana este preparată de persoane nepregătite profesional și a căror menire este de a activa doar în calitate de personal auxiliar.

În cadrul discuțiilor cu deținuții, careva pretenții față de calitatea mîncării, însă au menționat că ar dori oferirea în meniu a mai multor fructe, legume.

În cadrul vizitei s-a atestat o dinamică pozitivă în asigurarea condițiilor de detenție, față de starea de lucruri din octombrie 2010⁴. Astfel, în celula 48 a blocului de regim 2, pereții au fost văruiți, veceul vopsit și îngrădit cu un perete de restul celulei. Merită de menționat operativitatea instalării sticlei la geamuri și instalarea adecvată a becurilor, care asigură iluminarea artificială a celulei. Cu toate acestea se cer întreprinse măsuri suplimentare și permanente de întreținere a spațiilor locative, dat fiind faptul că deținuților în mod nejustificat li se permite să fumeze în celulă, agrîvînd situația igienică în spațiile locative.

Un aspect pozitiv reprezintă amenajarea corespunzătoare a celulelor din blocul de regim ce asigură detenția persoanelor cu pedeapsă la închisoare pe viață. Aceștin deținuți au menționat că prin adresare în instanța de judecată au impus administrația penitenciarului de a le asigura condiții adecvate de detenție, care sînt aproape de standardele naționale și internaționale. Acest fapt constituie un temei de îngrijorare deoarece este de sarcina statului de a asigura condiții de detenție, iar adoptarea unor hotărîri judecătorești în acest sens, în opinia avocatului

---

⁴ Avizul avocatului parlamentar, înaintat șefului IP 17 Rezina, în baza vizitei de monitorizare din 12.10.2010, înaintat la 07.12.2010

parlamentar, vorbește despre o inacțiune din partea autorităților și reflectă procesul de organizare și funcționare a lor.

În fiecare din cele trei blocuri locative au fost vizitate spațiile locative, încăperile unde sunt baia, punctele sanitare. De cele mai dese ori, starea în care se află spațiile locative nu corespund standardelor prevăzute de Statutul executării pedepsei de către condamnați: *Secțiunea a 38-a – Regulile de cazare și asigurare materială a deținuților și Anexa nr. 21-Lista obiectelor de inventar din dotarea celulelor din blocurile de regim*. Majoritatea celulelor vizitate nu sunt dotate cu scaune pentru fiecare deținut, în celule nu sunt noptiere pentru păstrarea obiectelor personale. Deținuții sunt nevoiți să-și păstreze lucrurile personale pe suporturi improvizate sau sub paturi.

În celulele Izolatorului disciplinar, se atesta o insuficiență a luminii naturale, simțindu-se umezeală sporită. Ferestrele la celulele Izolatorului evident sunt mai mici decât norma prevăzută de Anexa nr. 25 la Statut(0,9X0,6 m), ceea ce nu permite pătrunderea luminii naturale.

Condițiile în care activează angajații penitenciarului urmează a fi ajustate, aceștia fiind nevoiți să activeze în condiții în care ușor se pot infecta cu boli infecțioase, în special tuberculoza, ori din 2007 pînă în 2009 în Instituția Penitenciară nr.17 Rezina s-au infectat cu tuberculoză 7 colaboratori ai penitenciarului.

În opinia avocatului parlamentar, personalul penitenciarului deseori este distant cu deținuții din cauza temerii de infectare cu TBC. Pentru o activitate adecvată și lipsită de riscuri pentru colaboratori urmează să fie elaborată o Strategie, care ar prevedea activitatea fără riscuri și eficiență a colaboratorilor penitenciarului, precum și instruirea acestora continuă în problemele ce vizează tuberculoza – căile de transmitere, mijloacele de protecție, măsurile profilactice, care ar ajuta colaboratorii.

Analizînd situația existentă la momentul vizitei date cu situația atestată în timpul vizitei din 12.10.2010, ansamblul condițiilor de detenție, precum și întregul spectru de măsuri educative de resocializare a deținuților și ulterioara integrare a acestora în societate, conchidem, că progrese evidente deja s-au inițiat, însă la general acestea sunt nesatisfăcătoare și în conformitate cu jurisprudența CEDO pot fi calificate ca tratament inuman sau degradant (cauza nr 12066/02 Ciorap v. Moldova; cauza nr. 39806/05 Paladi v. Moldova etc). În aceeași ordine de idei avocatul parlamentar conchide încălcarea art. 24 al Constituției Republicii Moldova.

Starea de lucruri constatată ne face să avem temeri referitor la eficacitatea de resocializare a deținuților. Contactul distant între deținut și colaboratori lasă amprenta pe calitatea dialogului între acești subiecți ai procesului de reintegrare.

Ameliorarea condițiilor de detenție din sistemul penitenciar din țară constituie una din prioritățile activității avocaților parlamentari în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii și una din preocupările principale ale Departamentului Instituțiilor Penitenciare.

În semestru I al anului 2011, în toate penitenciarele, aparent pare benefică lipsa interdicției condamnaților să primească pachete cu provizii, colete, banderole și să păstreze produsele alimentare în număr nelimitat, cu excepția celor care necesită preparare termică înainte de a fi consumate și a băuturilor alcoolice.⁵ Vizitele de monitorizare au relevat, însă, că unii deținuți sunt neglijați de familie sau prieteni, alții provin din familii sărace pentru a le putea transmite colete. Avocatul parlamentar își exprimă îngrijorarea față de cazurile deși rare, dar care există, cînd administrația penitenciarului, în scop de a-și demonstra superioritatea față de condamnat, transmite târziu coletele către deținuți.

Pe parcursul anului 2010 s-a reușit stabilirea unui raport eficient cu autoritățile, care s-a materializat vizibil în instituțiile monitorizate. Respectiv, în vederea ajustării instituțiilor speciale ale MAI conform recomandărilor Comitetului european pentru prevenirea torturii și a

---

⁵ Art.218 Cod de Executare nr.442 din 24 decembrie 2004, „Monitorul Oficial”, nr.34-35/112 din 3 martie 2005; art.87, 163 lit.a) din Statutul executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006, „Monitorul Oficial”, nr.91-94/676 din 16 iunie 2006.

pedepselor sau tratamentelor inumane degradante, Ministerul Finanțelor a alocat, din fondul de rezervă al Guvernului 2.200.000 lei pentru reparația capitală a acestor încăperi (Hotărârea Guvernului nr. 511 din 22.06.2010).

La data de 17 februarie 2011, funcționarii Centrului pentru Drepturile Omului au efectuat o vizită de monitorizare la Instituția specială din cadrul Comisariatului General de Poliție al mun. Chișinău. Comparativ cu vizita efectuată la 4 august 2010, schimbări esențiale față de condițiile de detenție n-au fost atestate. Predomină aceleași carențe cum sunt lumina artificială slabă, veceuri într-o stare igienică nesatisfăcătoare încât deținuții nu pot să-și satisfacă necesitățile fiziologice în condiții decente și de intimitate. O altă problemă abordată de deținuți o constituie prezența în celule a insectelor parazitare (ploșnițe și păduchi). Condamnații sunt asigurați cu păături și cearșafuri cu un grad avansat de uzare și sunt murdare.

În baza carențelor constatate, avocatul parlamentar a înaintat recomandări pentru soluționarea problemelor existente. Astfel, în urma recomandărilor înaintate conducerea comisariatului a înaintat un răspuns prin care a menționat că prin intermediul Direcției cooperare și integrare europeană al M.A.I. R.Moldova, de către Uniunea Europeană au fost transmise scrisori de garanție, pentru a fi începute lucrări de renovare tehnică. Odată cu demararea procesului de renovare, vor fi reutilitate radical celulele și create condiții stabilite în recomandările înaintate.

La data de 25 februarie funcționarii Centrului pentru Drepturile Omului au efectuat o vizită de monitorizare la Instituția specială din cadrul Comisariatului de poliție a raionului Hîncești. Instituția specială dispune de 9 celule dintre care 4 au fost reparate capital cu amenajarea blocurilor sanitare. Celelalte 5 celule în continuare utilizate, au rămas nereparate, fără blocuri sanitare, care constituie condiții inumane de detenție. Pe acest fapt au fost înaintate recomandări de sistare, respectiv, a sigila celule în care nu a fost efectuată reparația, fapt care și a fost înfăptuit de către conducerea comisariatului.

O altă carență stabilită la CPr Hîncești este lipsa saltelelor și cuverturilor curate. Pe cazul dat comisarul adjunct a comunicat că nu sunt resurse financiare pentru procurarea de noi saltele, cuverturi și lenjerie de pat, privind spălarea acestora - nu dispun de mașină de spălat. În orașelul Hîncești nu există instituție publică pentru prestarea unor astfel de servicii.

În acest sens, e de menționat că astfel de probleme sunt constatate în mai multe comisariate de poliție raionale și, respectiv, conducerea comisariatelor menționează asupra lipsei resurselor financiare pentru lichidarea acestor carențe.

Avocaul parlamentar reiterează despre argumentele Curții Europene pentru Drepturile Omului, precum că starea materială dificilă nu privează autoritățile de stat de a asigura condiții adecvate de detenție, în acest sens se cer a fi întreprinse acțiuni mai hotărâte din partea autorităților de stat pentru asigurarea acestora.

În cadrul activității Mecanismului Național de Prevenire a Torturii, la data de 30.03.2011, grupul de lucru format din funcționarii Centrului pentru Drepturile Omului din Republica Moldova au efectuat o vizită de monitorizare la Garnizoana Comandamentului militar din mun. Chișinău din cadrul Forțelor Armate ale Republicii Moldova.

În discuțiile cu militarii arestați, aceștia au declarat că nu au fost supuși relelor tratamente, iar comportamentul ofițerilor și soldaților care se află în serviciul de pază a garnizoanei este adecvat și respectuos.

În partea ce ține de condițiile de detenție a militarilor, în garnizoană au fost constatate aceleași nereguli stabilite în rezultatul vizitei preventive efectuate la data de 17.09.2010 de către funcționarii Centrului pentru Drepturile Omului. Celulele care sunt preconizate pentru

deținerea mai multor persoane sunt echipate doar cu platformă de lemn (cel.10,11,12). Cea mai gravă carență este lipsa geamurilor din celule, fapt, ce nu permite pătrunderea luminii naturale. Această stare de lucruri, criticată și de delegația Comitetului pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante al Consiliului Europei (CPT) în cadrul vizitei din 2001, nu a suportat modificări timp de zece ani.

Conform relatării Ministrului apărării, realizarea recomandărilor privind asigurarea camerelor (celulelor) cu iluminare de zi (naturală) este restricționată pe motiv că imobilul Comandurii militare a garnizoanei Chișinău este înserat în registrul monumentelor ocrotite de stat la clasificatorul monumentelor din categoria valorilor naționale, modificarea construcției localului fiind îngrădită de prevederile Legii nr.1530 din 22.06.1993 privind ocrotirea monumentelor. Există încă o problemă, pereții exteriori ai celulelor sunt amplasați direct în stradă, fapt ce poate duce la apariția de pericol social.

În acest context avocatul parlamentar reiterează că omul ca ființă socială trăiește într-o colectivitate în care se formează în funcție de anumite situații complexe diferite. Normele de conduită la început au fost mai simple, rudimentare, dar care încă din vechime s-au manifestat uneori ca adevărate monumente legislative cum ar fi Legile lui Manu în India, Codul lui Hammurabi în Mesopotamia, Legea celor 12 table la romani ș.a. pentru ca apoi, în societatea modernă, în special, cea contemporană, legislația să capete o extindere foarte amplă, cerută de viața socială, de transformările care au loc, nevoile dezvoltării vieții sociale ca în prim plan să fie omul, apoi celelalte valori și principii tranșante, fiindcă numai astfel va putea da o imagine armonioasă încheată și bine conturată asupra dreptului și o apreciere înaltă din partea comisiilor internaționale în apărarea Drepturilor Omului.

Succint prezentăm:

Carențele depistate în activitatea Organelor Afacerilor Interne:

- Condiții neadecvate de detenție existente în majoritatea Instituțiilor speciale din cadrul comisariatelor de Poliție;
- Deținerea îndelungată a persoanelor arestate preventiv în Instituțiile speciale ale Ministerului Afacerilor Interne;
- Neconștientizarea, de către colaboratorii de poliție, a faptului că tortura și tratamentele inumane aplicate deținuților, sau amenințarea cu aplicarea unui astfel de tratament sunt interzise, și că autorii acestor acte, precum și persoanele care le tolerează vor fi sancționați dur;
- Neexaminarea medicală adecvată și amănunțită a tuturor deținuților plasați în Instituțiile speciale din cadrul Comisariatelor de Poliție, inclusiv la intrarea și ieșirea în/din aceste locuri;
- Lipsa felcerilor în unele instituții speciale.

Carențele depistate în activitatea Sistemului penitenciar:

- Lipsa condițiilor adecvate de detenție în Instituțiile penitenciare și perioada îndelungată de construcție a caselor de arest;
- Lipsa unei evaluări a situației reale existente în Instituțiile penitenciare din țară în vederea stabilirii și alocării mijloacelor financiare pentru efectuarea lucrărilor de reparație capitală a blocurilor alimentare, încăperilor pentru baie, precum și sectoarelor locative;
- Găzduirea deținuților în dormitoare de mare capacitate;
- Numărul mare de funcții vacante în serviciile medicale ale penitenciarelor;
- Lipsa unui control eficient asupra respectării regulilor sanitar-igienice în penitenciar, curățeniei, îmbrăcăminte, așternutului condamnaților, etc;
- Neasigurarea normei de 4 m² pentru fiecare deținut.